

PRÍHOVOR K VERNISÁŽI VÝSTAVY JÁNA BARTKA ZA SVETLOM KATEDRÁL

„Požičaj mi Tvoje oči a uvidím to, čo Ty.“

Vždy, keď vidím jeho oči, viem, že sa pozerám do (technickou terminológiou povedané) transformátora jeho obrazov, jeho slov a jeho myšlienok. Vždy keď vidím jeho oči, viem, že neviem, čo všetko v tej chvíli jeho oči vidia na mne, vo mne, okolo mňa. Dar vidieť, nedostal každý. Ale dar vidieť veci jeho očami dostal iba on. Naozaj?

Vážení predstaviteľa akademickej obce, milí priatelia výtvarného umenia, milý Ján Bartko.

Neviem celkom presne, čo hovorí štatistika Tvojich vernisáží. Neviem, koľko si ich za svoj umelecký život stihol. No zdá sa mi, že priťahujú jeseň. Alebo ináč povedané, jeseň priťahuje tvoje vernisáže. Tieto priestory by sme mohli pokojne nazvať Tvojou domovskou scénou. Javiskom Tvojich obrazov. Tu sa akosi celkom rád vyzliekaš zo svojich pocitov a nútiš nás všetkých, aby sme aj my práve tu vstúpili do Tvojho farebného sveta. A aby sme vedeli, čo nás čaká, nazývaš každé stretnutie, tak ako aj tie predošlé Tebe vlastným poetickým jazykom. Nuž vážení a milí, vitajte na vernisáži, v ktorej sa dnes vyberieme „Za svetlom katedrál“.

Nepoznám (a je to logické) žiadne iné slovo, ktoré by znelo tak, ako znie slovo „katedrála“. Už samotný zvukový vnem našepkáva, že ide o niečo výnimočné. A kým nám to slovo celkom logicky evokuje výšku a veľbu stavby na oslavu Boha, v Tvojom umeleckom stvárnení sa stáva prejavom oslavy a obrazom Jeho diela. Svetlo, ktoré vniká oknami a vitrážami do priestoru katedrály, je to isté svetlo, ktoré dáva hĺbku a farebnosť makrosvetu lesa i mikrosvetu lúky. Kým pred tým prvým stojíme a s očami uprenými dohora sa dotýkame gotiky dreva a neba, tak v druhom prípade sme nútení kľaknúť a dotýkať sa takmer zeme, no už nielen očami, ale aj rukami. Kolobeh ročných období sa nezastavuje ani tu. Jesenná katedrála hľadá a nachádza hĺbku v listoch, ktoré padajú k zemi, v miazge, ktorá opúšťa vrchné poschodia a v koreňoch, ktoré ukazujú, kde sú aj naše korene. A tá zimná katedrála, naladená v tónine ľahkého bieleho, ticha priťahuje pozornosť spomalenou dynamikou prírodných procesov, zimných symbolov a prekvapujúco i výrazne teplejším podaním celkovej atmosféry než býva zvykom pri zimných náladách. A zrazu nevieme, či dve zabudnuté stoličky patria na scénu, alebo do hľadiska. No len čo sa pri nich objaví prvý človek, psík, straka, alebo sýkorka, zimné kino sa môže začať.

A tak by sme mohli pokračovať ďalej. Tvoje impresie žijú Tvoj i svoj život. Pixely Tvojich farieb sú tí najmenší žiaci Tvojej magickej školy, ktoré učíš žiť na svojich plátnach. Spôsob, ktorým to robíš, je minimalistický i maximalistický zároveň. Každý výsek, každý výrez hovorí v obrazových veršoch o obrazovej poézii života. Prechádzka obrazom trvá dovtedy, kým sa všetky farebné verše a strofy nezlejú do zážitku. Neviem, či sa Tvoje zážitky v tejto sieni dajú vôbec zrátať. Ale je sympatické, že katedrály ako nosný motív tejto výstavy nehľadáš a nenachádzaš výlučne v mnohvrstvových a viacposchodových motívoch. Celkom prirodzene a nenápadne pozývaš oko diváka aj do menších obrazov. A aby si ostal verný svojej povesti

maliara, ktorý sa túla (ako to vždy býva) po gréckej krajine, visia na týchto stenách maľby z Rhodosu, z Kréty, Z Korfu i z Karpathosu. Už nás neprekvapujú, ale stále tešia slnečné nálady žltých a oranžových pobreží, divokých skál a silnomodrého indigového mora, bielych domčekov a nad tým všetkým zainteresovaní i nezainteresovaní čítajú, cítia a vedia, že..., že Grécko je oveľa viac, ako len dovolenková destinácia jedného potmehúdskeho maliara z Prešova. A aby to hľadanie katedrál nebolo iba spoza hraníc, tak sa do tejto témy celkom prirodzene dostala obrazová poetika s rýdzo slovenskými koreňmi. A my môžeme obdivovať pastely krajiny zo Ždiaru, Minčola, Kyjova, krajiny od Čergovského pohoria, od Sobraniec i samotnú Banskú Štiavnicu. A celkom iste ste si všimli aj maľbu liptovskej krajiny i krajiny od neďalekých Fintíc.

Za svetlom katedrál... občas treba cestovať dosť ďaleko. Niekedy však stačí, ak si s tým cestovaním dá prácu iba autor. A my, jeho diváci, mu naozaj všetky cestovateľské zážitky radi uveríme. A hlavne jeho magicko-fantazijné dobrodružstvá. Dnes teda stačilo pricestovať sem a tie svetlá i tie katedrály zasvietili a vyrástli v tejto sieni. Zažili sme Keď zvony znejú z veľkej diaľky, videli sme Svitanie, obdivovali sme Pastorále, vznášali sme sa nad Egejským morom, sedeli sme na kupole, počítali odlesky mora a odtiaľ blahoželali autorovi, maliarovi, o ktorom už vieme hádam všetko. I to, že v týchto dňoch oslavuje veľmi zaujímavé a povedal by som pologuľaté jubileum. Pologuľaté ako tie kupoly katedrál nad Egejským morom.

„Požičaj mi Tvoje oči a uvidím to, čo Ty.“ Chcem sa Ti poďakovať, milý Ján, za to, že si vypočul moju prosbu a my sme dnes mohli vidieť náš svet Tvojimi očami. A ak Ti môžem v tejto chvíli blahoželat', tak prajem všetkým Tvojim budúcim obrazom čakajúcim v rade trpezlivosť a dostatok času, kým ich Tvoja ruka a Tvoje oči zarámujú zavesia na stenu. A možno znova na túto.

Valentín Ševčík